

Z dějin finské folkloristiky: Zrod historicko-geografické metody

Barbora Závodská

From history of Finnish folkloristics: The birth of the historic-geographic method

The present article surveys the origins of academic folkloristics in Finland, mainly the birth of the so-called Finnish school of folkloristics and its methodological tool — the historic-geographic method. The first use of the Finnish method can be traced to the work of Julius Krohn, but it was his son Kaarle who adapted the method to the study of folk prosaic narrative. Kaarle Krohn's aim was to find prototypical original form of any given folktale using a comparative approach with an emphasis on geographical and historical distributions of its known variants.

The importance of geographical diffusion and an assumption of monogenesis link the Finnish school to diffusionist movement in ethnology. However, this school has also been called „Darwinism applied to folklore“, i.e. approach close to anthropological evolutionism, and the article investigates to which effect is this assumption justified. Evolutionism claims that the evolution is always progressive, from the simple to the most complex, from the identical to the diverse, following the same set of rules. The Finnish school assumes that by discovering these rules, we can go backwards to the starting point (form) of a particular tale.

Many critics of the Finnish school argue that the historic-geographic method in itself is not innovative and that it had been used long before the Finns. However, this kind of criticism concentrates mostly on the comparative aspect of the method. The contribution of the Finnish method lies elsewhere. It was able to apply the elements of both evolutionism and diffusionism on the study of folk narrative while using a positivist method of textual criticism.

Keywords

historic-geographic method, Finnish school, Finnish folk tales, Julius Krohn, Kaarle Krohn, diffusionism, evolutionism, folkloristics, folklore

ÚVOD

Píše se rok 1835 a ve Finsku, tehdy autonomním velkoknížectví Ruska, vychází první vydání finského eposu *Kalevala* sestaveného Eliasem Lönnrotem z karelských lidových zpěvů. Tato tzv. *Stará Kalevala* (*Vanha Kalevala*) sestávala z 32 run popisujících události od stvoření světa až po narození Krista. Pozdější kompletní vydání *Kalevaly* je z roku 1849 a čítá na 50 run a 22 795 veršů (Čermák 2014: 29).

Lety 1835 a 1849 začíná i tzv. kalevalské období finského folkloristického výzkumu charakterizovatelné romantickým nacionalismem, jehož cílem bylo ukázat prostřednictvím *Kalevaly* bohatství finského jazyka a vytvořit půdu pro vybudování mytických dějin v duchu herderovské koncepce národa (Wilson 1973). V této atmosféře finského národního probuzení zahajuje svoji dráhu folkloristy také jeden z otců historicko-geografické metody Julius Krohn.

Historicko-geografická metoda je hlavní metodologický nástroj tzv. finské školy ve folkloristice, která si našla své příznivce nejen v Evropě. Jejich snahou bylo na-

lézt původní formu určité pohádky, místo jejího vzniku a směry difúze a zaznamenat změny, kterými prošla. K dosažení tohoto cíle používali metodu, jež se opírala o geografické a historické seřazení všech známých variant jedné pohádky, jejichž vzájemnou komparací odhalili původní formu a směry jejího šíření (Cocchiara [1952] 1981).

S narůstajícím počtem badatelů, kteří studovali pohádky optikou historicko-geografické metody, se objevila potřeba systematicky uspořádat a zařadit pohádkové varianty pod jednotné názvosloví. Finská škola tak dala v roce 1910 vzniknout i jednomu z nejužitečnějších nástrojů současné folkloristiky, a sice *Katalogu pohádkových typů* (*Verzeichnis der Märchentypen*). Jeho tvůrce Antti Aarne nazval pohádkové syžety pojmem typ, rozřadil je do skupin a každý z nich číselně označil pro snazší odkazování k jednotlivým typům. *Katalog pohádkových typů* se dočkal několika rozšíření, autorem zatím posledního byl v roce 2004 Hans-Jörg Uther (Uther 2004).

Práce badatelů finské školy vycházely v dodnes významné edici *Folklore Fellows Communications* (FFC) fungující pod mezinárodní folkloristickou organizací Folklore Fellows založenou Kaarlem Krohnem, Carlem W. von Sydowem a Axelem Olrikem roku 1907. Aarneho *Katalog pohádkových typů* byl teprve třetím svazkem této edice, ve které byly po Aarneho vzoru publikovány národní katalogy lidové slovesnosti nebo monografie věnované studiu jednotlivých pohádkových typů. V současnosti vychází v rámci FFC několik prací ročně věnovaných folkloristice, kulturní antropologii a etnologii (Folklore Fellows [online]).

DOBA KALEVALSKÁ

Dějiny finské folkloristiky jsou velkou měrou záležitostí vůdčích badatelských osobností. V raných fázích finského folkloristického výzkumu, označovaných jako doba předkalevalská a kalevalská, udávali tón bádání intelektuálové působící na univerzitách v Turku a Helsinkách. Jedním z nich byl i Elias Lönnrot, od roku 1854 přednášející v Helsinkách, pod jehož vedením zde začal mladý Julius Krohn studovat finštinu. Lönnrot měl na začínajícího vědce velký vliv, a dokonce mu navrhl, aby některé své eseje publikoval v tisku. To ale Krohn, obávaje se jejich nedostatečnosti, odmítl, byť ho tato nabídka potěšila, jak psal roku 1855 rodičům: „Jen pomyslete, jaké je to povzbuzení a od takového muže! ... Lönnrotovu radu, abych nechal svoji práci publikovat nemám v plánu poslechnout, neboť, se vším respektem k jeho úsudku, je moje práce příliš nevyzrálá, abych ji vyslal ven do světa. Necht' ještě chvíli sedí doma a čeká, až její křídla trochu zesílí.“ (Krohn 1855)¹.

Svůj první folkloristicky orientovaný článek tak Krohn vydá až o patnáct let později. V textu nazvaném *O bydlišti Väinämöinena a Lemminkäinena a o místech vzniku kalevalských run* (*Väinämöisen ja Lemminkäisen asunnoista sekä Kalevala-runojen syn-*

1 „Ajatelkaahan mikä kehoitus sellaiselta mieheltä! ... Lönnrotin neuvoa en aio seurata enkä antaa ainettani julkaistavaksi; sillä, kaikki kunnia hänen auktoriteetilleen, minun kirjoitukseni on sittenkin liian kypsytätön, jotta päästäisin sen omin neuvoin ulos maailmaan. Istukoon vielä jonkun aikaa kotona ja odottakoon kunnes siivet ovat kasvaneet hiukan vahvemmiiksi.“ (Krohn 1855, překlad Barbora Závodská)

tymäpaikoista) se zabývá otázkou možné domoviny kalevalské poezie (Krohn 1869: 99–101). Je to zároveň jeho jediná práce, která vychází přímo z *Kalevaly*, respektive ji považuje za autentické zachycení lidové tradice.² Při práci na svém nejvýznamnějším díle *Historii finské literatury I: Kalevala (Suomalaisen kirjallisuuden historia I: Kalevala)* Krohn důkladně prozkoumá sesbírané runy a Lönnrotovy poznámky a zjistí, že některé runy publikované v *Kalevale* nemají svůj předobraz v lidové slovesnosti a *Kalevala* tedy nemůže být považována za dostatečný výchozí bod pro její studium (Krohn 1885). Tato změna paradigmatu v 80. letech 19. století ukončuje kalevalské období finské folkloristiky a počíná dobu pokalevalskou, zlatý věk finského folkloristického výzkumu.

METODOLOGIE FINSKÉ ŠKOLY

Práce Julia Krohna *Historie finské literatury I: Kalevala* zahájila pokalevalské období, ale její hlavní význam pro budoucí folkloristy leží jinde. V této monografii věnované *Kalevale*, jejímž podkladem byla série přednášek proslovených v letech 1874–1875 na soukromé dívčí škole v Helsinkách, byla představena historicko-geografická metoda, zde nazvaná „metoda lokálně-historická“, již Krohn použil pro určení místa vzniku, prvotní podoby a migrační cesty básnických cyklů zachycených v *Kalevale*. Krohn provádí jazykově orientovanou analýzu a komparaci dostupných variant, na základě čehož (a) izoluje pozdější Lönnrotovy dodatky, (b) eliminuje náhodné formy, (c) určuje, které formy jsou pozdějšího data a (d) které se vyskytují v netypických kontextech. Zároveň si všímá, že varianty lokálně blízké si jsou podobnější, zatímco s narůstající vzdáleností se podobnosti vytrácejí, což umožňuje sestavení určitého řetězce, v němž varianta častější bude předcházet variantě méně časté. Takto vytvořený řetězec bude mapovat migrační cestu a bude končit na místě zrodu prvotní formy.

Studium lidové slovesnosti ve Finsku bylo díky *Kalevale* od svého počátku v 19. století soustředěno zejména na poetickou tradici. První sbírky finských lidových pohádek, editované Eerem Salmelainem, vycházely až v letech 1852–1866, tedy více než 40 let po vydání *Kinder- und Hausmärchen* bratří Grimmů. Také Julius Krohn ve velké míře omezil své badatelské působení na kalevalskou poezii. Potenciál historicko-geografické metody pro studium prozaického folkloru využil až jeho nejstarší syn Kaarle, který metodu rozpracoval a jako první aplikoval na zvířecí pohádky. Ve svém díle *Studie o finských pohádkách I (Tutkimuksia suomalaisten kansansatujen alalta I)* podrobil studiu zvířecí pohádky pojednávající o lišce a medvědovi, přičemž k dispozici měl mj. i materiál z českých, respektive moravských pohádkových sbírek, a to prostřednictvím kvalifikační práce o zvířecím eposu u Slovanů folkloristy L. Kolmatschevského

2 Pro další vývoj folkloristického bádání ve Finsku bylo nezbytné nezaměřovat *Kalevalu* s lidovou slovesností, ze které vycházela. Tato problematika se dostala do centra zájmu až s Krohnovou prací, ale je nutné upozornit, že otázka autenticity *Kalevaly* zaměstnávala finskou folkloristiku již dříve. Jedním z důvodů může být rozruch, který vypukl ohledně pravosti *Ossianových zpěvů* Jamese Macphersona. Pro více informací viz Kaukonen, V. 1979. *Lönnrot ja Kalevala*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia.

(Krohn 1888). Jednalo se o dvě publikace, a sice sbírku Beneše Metoda Kuldy *Moravské národní pohádky, pověsti, obyčje a pověry I, II* z roku 1874 (Beneš 1874–1875) a knihu Františka Mnohoslava Vrány *Moravské národní pohádky a pověsti*, poprvé vydanou roku 1880 (Vrána 1880).

TEORETICKÁ VÝCHODISKA HISTORICKO-GEOGRAFICKÉ METODY

Raná díla Kaarleho Krohna se věnovala historicko-geografické metodě pouze v její aplikované formě. Teprve v roce 1909 uveřejnil K. Krohn v periodiku *Valvoja stat O finské metodě výzkumu lidové slovesnosti (Suomalaisesta kansanrunoudentutkimuksen metodista)*, v níž byla představena její teoretická východiska a specifika (Krohn 1909). Podle Krohna je pro finskou metodu charakteristická práce s variantami původní formy (*ur-forma*). Tyto varianty je nutné geograficky seskupit a následnou analýzou jejich vzájemných odlišností zmapovat migrační cestu. V úvahu se v tomto případě musí vzít i rozloha oblasti sběru a četnost sběru, ale v některých případech je nutné spolehnout se i na vlastní badatelský úsudek, tzn. rozhodnout, které prvky patří k původní formě a které jsou mladšího data. V tomto případě Krohn vychází z předpokladu, že tato původní forma byla racionální a měla svůj řád.

Nabízí se zde námitka, že Krohnem navrhovaný postup je spíše geografický a historickému kritériu v názvu metody není přikládána žádná důležitost. Krohn do jisté míry předjímá tuto kritiku, když uvádí, že historické transformace jsou v porovnání s geografickými zanedbatelné a k nutné „geografizaci“ ho vedla neexistence sbírek slovesnosti starších sta let — metoda se proto stala převážně geografickou.

Stati *O finské metodě výzkumu lidové slovesnosti* předcházelo Krohnovo vystoupení na Světovém folkloristickém kongresu v Paříži roku 1889. Krohn zde rok po vydání *Studie o finských pohádkách* přednesl příspěvek nazvaný *Metoda Julia Krohna (La methode de M. Jules Krohn)* věnovaný práci jeho otce. Jedná se o Krohnovo první mezinárodní vystoupení a zároveň i o první představení finské školy odborné veřejnosti. Nutno říci, že to bylo představení úspěšné a Krohnovu práci kladně hodnotil i *The Folk-Lore Journal* v článku referujícím o Světovém kongresu, v němž bylo uvedeno, že ve Finsku došlo ke značnému pokroku v otázce analýzy folkloru (*The Congress of Folklorists at Paris 1889*).

Příspěvek uvozuje krátké zhodnocení odkazu Julia Krohna a jeho přínosu pro studium kalevských run, ale největší pozornost je věnovaná možností aplikace historicko-geografické metody na výzkum prozaického folkloru. Krohn zdůrazňuje, že historicko-geografická metoda je založená na komparaci všech známých variant daného pohádkového typu, a to včetně jejich literárního zpracování, neboť tyto verze pohádek mohou poskytnou nezbytné historické hledisko: „V komparativním studiu pohádek musí být vzaty v potaz všechny jejich varianty, jak literární, tak i lidové.“ (Krohn 1891: 65)³ Krohn do komparativního výzkumu zařadil literární verze pohádek, ale nenadřadil je variantám získaným z terénního sběru, což se stalo předmětem os-

3 „Donc, dans l'étude comparative des contes, toutes les variantes, et littéraires et populaires, doivent être consultées.“ (Krohn 1891: 65, překlad Barbora Závodská)

tré kritiky ze strany některých Krohnových současníků. Jedním z nejaktivnějších kritiků finské školy na začátku 20. století byl česko-rakouský folklorista Albert Wesselski. „Čím dále a hlouběji proniká vliv finské školy na výzkum pohádek, tím větší je triumf tzv. lidové pohádky nad tzv. literární pohádkou,“ (Wesselski 1925: XI)⁴ napsal roku 1925 ve své publikaci *Märchen des Mittelalters*, v níž se snažil dokázat literární původ více jak 60 pohádek.

Na pařížském kongresu Krohn představil teze, které rozvede ve svých budoucích dílech, zejména v tom nejznámějším, kterým je *Die folkloristische Arbeitsmethode* z roku 1926. Tato publikace, dostupná i v anglickém překladu *Folklore Methodology* z roku 1971, představuje nejúplnější přehled teoretických východisek i praktických aplikací historicko-geografické metody. Kromě toho Krohn navrhuje vytvoření propojené sítě folklorních archivů, vydávání katalogů nebo případně alespoň jejich sumarizací; jako příklad takového zestručněného vydání uvádí norský katalog publikovaný v edici *Folklore Fellows Communications*.⁵

TRANSFORMACE V POHÁDCE

Představitelé finské školy operovali s předpokládanou existencí řádu vlastního všem projevům ústní lidové slovesnosti, které podléhají určitým zákonitostem a každá případná změna ve vyprávění nepřekračuje hranice těchto zákonů. Axel Olrik, Krohnův současník a spoluzakladatel *Folklore Fellows*, hovoří o tzv. epických zákonech, které jsou nevědomky dodržovány všemi vypravěči: „Lidoví vypravěči mají sklon dodržovat určité zákony v kompozici a stylu, které jsou typické pro velké územní celky a různé narativní kategorie, což platí i pro většinu evropské narativní tradice. Pravidelnost, s níž se tyto zákony objevují, nám umožňuje nahlížet na ně jako na epické zákony ústní narativní kompozice.“ (Olrik [1921] 1992: 42)⁶ Další Krohnův současník Walter Anderson představil teorii o samoregulaci narativních struktur (*law of self-correction*), jejímž prostřednictvím se udržuje stabilita lidové slovesnosti. Andersonův zákon předpokládá, že základní forma zůstává stejná, protože ji vypravěč slyšel z vícera zdrojů nebo při více příležitostech, čímž byly náhodné odchylky potlačeny (Haase 2008: 38).

Zabývají-li se Olrik i Anderson otázkou zákonů stability folklorní prózy, Krohna mnohem více zajímaly zákony, kterými se řídí její změny a jejichž prostřednictvím

4 „Je weiter und tiefer der Einfluss der finnischen Schule in die Märchenforschung dringt, desto größer wird der Triumph des sogenannten Volksmärchens über das sogenannte literarische Märchen.“ (Wesselski 1925: XI, překlad Barbora Závodská)

5 Jedná se o práci R. Th. Christiansena *The Norwegian Fairytales. A Short Summary* publikovanou roku 1922.

6 „In popular narrative, storytellers have a tendency to observe certain practices in composition and style that are generally common to large areas and different categories of narratives, including most of the European narrative tradition. The regularity with which these practices appear makes it possible for us to regard them as epic laws of oral narrative composition.“ (Olrik [1921] 1992: 42, překlad Barbora Závodská)

vzniká variantnost. Již na svém prvním vystoupení v rámci Světového folkloristického kongresu uvedl, že nejzajímavější badatelský problém představuje výzkum změn, ke kterým v jednotlivých variantách daného pohádkového typu dochází (Krohn 1891: 67). Mezi zákonitosti, kterým mohou podléhat narace v čase a prostoru, řadil např. generalizaci jednotlivých prvků (použití neurčitěho plurálu apod.), přidávání prvků nových, jejich specializace nebo konkretizace. Specifickým zákonem je zákon transformace, který má za následek vznik řady nových variant, a to nejen prostřednictvím výše uvedených procesů, ale také přízpusobováním narace lokálnímu kontextu — příkladem může být nahrazení vola jako tažného zvířete koněm v oblastech, kde orbu vykonával kůň.

Krohn ale v pohádkových transformacích neviděl pouze geografické hledisko, ale jejich analýzu a interpretaci obohatil i o pohled historický. Jednoduchým příkladem tohoto postupu je Krohnův rozbor pohádkového typu AT 2 The Tail Fisher: „The bear (wolf) is persuaded to fish with his tail through a hole in the ice. His tail freezes fast. When he is attacked and tries to escape, he loses his tail“ (Aarne, Thompson 1964: 21). Krohn v pohádce identifikuje dvě základní linie — rybaření pomocí ocasu a zamrznutí ocasu ponechaného ve vodě a tři jednotící prvky — ocas, ryby a led. Zaznamenané verze, které některý z těchto prvků postrádají, jsou poté vyhodnoceny jako nekompletní či „poškozené“, přičemž si Krohn všímá, že směrem na jih se „poškození“ pohádky stupňuje (Krohn 1888: 154). „Poškozenost“ jižnějších variant a přítomnost ledu a prvku zamrznutí vede Krohna k závěru, že tento pohádkový typ vznikl v severní Evropě, kde jako nezávislý příběh plnil i funkci etiologickou — vysvětloval, proč mají zvířata krátký ocas (Krohn 1888: 155).

Ve *Studii o finských pohádkách* se Krohn zabýval zejména pohádkami, v nichž vystupovala liška v roli trickstera a jejími protivníky byli medvěd nebo vlk. Velká část těchto pohádek byla literárně zpracována ve středověkém satirickém eposu *Román o Lišákovi*, v němž figurovaly jednotlivé pohádky jako epizody rozsáhlejšího cyklu. To je případ i výše diskutované pohádky o rybaření pomocí ocasu, která je součástí obvykle pětidílného pohádkového cyklu zahrnujícího následující typy: AT 1 The Theft of Fish — AT 2 The Tail Fisher — AT 3 Sham Blood and Brains — AT 4 Carrying the Sham-Sick Trickster — AT 5 Biting the Foot (Aarne, Thompson 1964). Krohn měl při práci na *Studii o finských pohádkách* k dispozici velké množství slovesného materiálu, a to nejen z vlastního sběru, ale i ze sbírek zahraničních badatelů. Tímto způsobem se k němu dostaly i moravské pohádky, mezi nimiž byla i jedna pohádková varianta z tohoto cyklu, a sice typ AT 4: Carrying the Sham-Sick Trickster: „The fox shams sickness and is carried by the wolf“ (Aarne, Thompson 1964: 20).

Cílem historicko-geografické metody je nalézt domovinu, migrační cestu a původní formu dané pohádky, nepřekvapí proto, že právě to je klíčovou otázkou *Studie o finských pohádkách*. Podle Krohna vznikl cyklus AT 1–5 v severní Evropě a ve své původní formě vyprávěl o lišce a medvědovi. Do Finska putovaly pohádky ze dvou směrů — přes Skandinávii přišla původní forma s liškou a medvědem, zatímco verze s vlkem se do Finska dostala z Ruska (Krohn 1888: 166).

POSTAVENÍ FINSKÉ ŠKOLY V KONTEXTU DALŠÍCH TEORIÍ

Finská škola se rodila v době, kdy kontinentální etnologii dominovala dvě první velká paradigmatata 19. století, a sice evolucionismus a difuzionismus. Základními tezemi tvořícími jádro evolucionismu byla představa psychické jednoty lidstva (lidské společnosti vykazují stejný kulturní potenciál bez ohledu na místo života), idea pokroku a koncepce vývoje (vývoj kultur je unilineární a směřuje ke stále větším složitostem a zároveň probíhá v různých oblastech nezávisle na sobě, jeho zdrojem je endogenní změna). Proti evolucionismu se na konci 19. století začal vymezovat nový směr, difuzionismus. Difuzionismus za zdroj pokroku a změny uvnitř kulturního systému považoval exogenní změnu, jejíž mechanismus je spojen se šířením kulturních prvků prostorem a migrací obyvatelstva (Soukup 2011).

Evolucionismus vs. difuzionismus, polygeneze vs. monogeneze, endogenní změna vs. exogenní změna a difuze — takto vypadaly základní teoretické opozice etnologie 19. a začátku 20. století. Na jaké místo na pomyslné teoretické škále mezi evolucionismem a difuzionismem se ale řadí finská škola? Krohn ve svých dílech vždy ostře kritizoval hypotézu o psychické jednotě lidstva a antropologickou školu inspirovanou Darwinem a Lamarckem (Krohn 1909). Zároveň ale bývá finská škola označována jako darwinismus aplikovaný na folklor. Původ tohoto označení je třeba hledat v teoretických východiscích historicko-geografické metody. Předpokládá-li evolucionismus, že vše směřuje od jednoduchého ke komplexnějšímu a od uniformního k různorodému, tak i vývoj folkloru musí sledovat určité zákonitosti a postupovat stále kupředu, k něčemu bohatšímu a rozmanitějšímu, a odhalíme-li řád tohoto vývoje, nabízí se nám možnost postupovat opačným směrem až k jeho úplně první podobě. Právě zde leží evolucionistické jádro finské školy obohacené o difuzionistický prvek migrace — finští folkloristé využívají evolucionistický koncept vývoje k nalezení původní formy slovesných útvarů, které byly šířeny prostřednictvím migrace obyvatel.

ZÁVĚR

Finská škola je označení pro přístup ke studiu ústní lidové slovesnosti, který dominoval folkloristice 19. a první poloviny 20. století. Jeho výzkumným nástrojem byla historicko-geografická metoda, která se poprvé objevila v díle Julia Krohna *Historie finské literatury* pod názvem lokálně-historická metoda a byla použita pro studium původu kalevských run. Nynější označení jí dal Juliův syn Kaarle Krohn, který jejím prostřednictvím zahájil studium folklorní prózy. Mezi hlavní charakteristiky finské školy patří komparace sesbíraných variant jednoho typu s cílem nalézt jeho původní formu a zmapovat jeho migrační cestu.

Americký folklorista Archer Taylor napsal: „Finská metoda je jen zdravý rozum.“ (Taylor 1928: 486)⁷ Ve své studii nazvané *Precursors of the Finnish Method of Folk-Lore Study* tvrdí, že základní východiska historicko-geografické metody byla aplikována ve folkloristickém výzkumu dávno před příchodem Julia Krohna a mohla být stejně

7 „But the Finnish method is only common sense.“ (Taylor 1928: 486, překlad Barbora Závodská)

tak „vynalezena“ ve Francii nebo Německu: „Finská metoda nicméně představuje metodu, se kterou pracovali i jinde než jen ve Finsku a pokud by ji neformulovali právě tam, dříve či později by ji definovali ve Francii a Německu.“ (Taylor 1928: 486)⁸. Podobně se vyjadřuje i Alan Dundes v článku *The Anthropologist and the Comparative Method in Folklore* (Dundes 1986). Obě zmíněné studie se ale soustřeďují převážně na komparativní aspekt historicko-geografické metody, o jehož využití v dřívějším folklorním výzkumu nemůže být sporu. Přínos finské školy leží jinde. Dokázala spojit do té doby dvě protikladné koncepce, evolucionismus a difuzionismus, za pomoci pozitivistické metody textové kritiky.

LITERATURA:

- Aarne, A., S. Thompson. 1964. *The Types of the Folktale: A Classification and Bibliography*. Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia.
- Cocchiara, G. [1952] 1981. *The History of Folklore in Europe*. Philadelphia: Institute for the Study of Human Issues.
- Čermák, J. 2014. *Kalevala Eliase Lönnrota a Josefa Holečka v moderní kritické perspektivě*. Praha: Academia.
- Dundes, A. 1986. „The Anthropologist and the Comparative Method in Folklore.“ *Journal of Folklore Research* 23 (2/3): 125–146.
- FF Communications. *Folklore Fellows* [online]. [cit. 2017-03-13]. Dostupné z: <http://www.folklorefellows.fi/folklore-fellows-communications/>
- Haase, D. 2008. *The Greenwood Encyclopedia of Folktales and Fairy Tales: A-F*. Westport: Greenwood Publishing Group.
- Krohn, J. 14.3.1855. *Kirje vanhemmille* [Dopis rodičům].
- Krohn, J. 1869. „Väinämöisen ja Lemminkäisen asunnoista sekä Kalevala-runojen syntymäaikoista.“ *Kirjallinen Kuukauslehti* 1: 99–101.
- Krohn, J. 1885. *Suomalaisen kirjallisuuden historia I: Kalevala* [online]. Helsinki: Weilin & Göös. Dostupné z: <http://www.gutenberg.org/cache/epub/45984/pg45984.html> [2017]
- Krohn, K. 1888. „Tutkimuksia suomalaisten kansansatujen alalta I: viekkaamman suhde väkevämpäänsä, ketunseikoissa kuvattuna.“ *Suomi* 3 (1): 1–255.
- Krohn, K. 1891. „La méthode de M. Jules Krohn.“ Pp. 64–68 in *Congrès international des traditions populaires. Compte rendu des séances*. Paris: Bibliothèque des Annales économiques, Société d'éditions scientifiques.
- Krohn, K. 1909. „Suomalaisesta kansanrunoudentutkimuksen metodista.“ *Valvoja* 2: 103–112.
- Kulda, B. M. 1874–1875. *Moravské národní pohádky, pověsti, obyčeje a pověry I, II*. Praha: I. L. Kober.
- Olrik, A. [1921] 1992. *Principles for Oral Narrative Research*. Bloomington: Indiana University Press.
- Soukup, V. 2011. *Antropologie. Teorie člověka a kultury*. Praha: Portál.
- Taylor, A. 1928. „Precursors of the Finnish Method of Folk-Lore Study.“ *Modern Philology* 25(4): 481–491.
- The Congress of Folklorists at Paris. 1889. *The Folk-Lore Journal* 7 (4): 275–276.
- Uther, H.-J. 2004. *The Types of International Folktales: A Classification and Bibliography Based on the System of Antti Aarne and Stith*

⁸ „The Finnish method is therefore a procedure which was already being employed elsewhere and which, if it had not been formulated by Finnish scholars, would have found formulation sooner or later in France and Germany.“ (Taylor 1928: 486, překlad Barbora Závodská)

- Thompson. Vols 1–3.* Helsinki: Suomalainen Tiedeakatemia.
- Vrána, F. M. 1880. *Moravské národní pohádky a pověsti* [online]. Brno: vlastním nákladem
Dostupné z: http://kramerius.mzk.cz/search/i.jsp?pid=uuid:7cc61b07-7e65-11e1-a7ce-0050569d679d#monograph-page_
uuid:7cc61b07-7e65-11e1-a7ce-0050569d679d [2017]
- Wesselski, A. 1925. *Märchen des Mittelalters.* Berlin: Stubenrauch.
- Wilson, W. A. 1973. „Herder, Folklore and Romantic Nationalism.“ *Journal of Popular Culture* 6: 819–835.

